

Василь Королів – Старий „Хуха - Моховинка”

Короткі відомості про письменника
і його фантастичні казки
Образи фантастичних істот,
створені уявою автора на основі
українського фольклору
Добро і зло в казці

**Не залежить доброта від росту,
Не залежить доброта від віку,
Доброта ніколи не старіє,
Доброта, як сонце, гріє.**

О. Жовна

**Казка «кличе нас
у мандри, велить
в житті бути
сміливими й мудрими,**

**долати перешкоди й біди,
Й не забувати добра світового...**

Незакінчені речення

Казка – це...

Казка складається з таких частин:....

Казки бувають ...

У казках зустрічають такі фантастичні істоти, як-от:....

Літературною казкою називається ...

На	попередніх	уроках	вивчали
літературну	казку...		її автор

....

Василь – Королів Старий

Василь Королів

Справжнє ім'я - *Васі́ль Кóстьович Королів*. Народився в с. Ладан Прилуцького повіту на Полтавщині *4 лютого 1879 року* в сім'ї священника – отця Костянтина. Пізніше родина, що складалася з батька, матері та трьох дітей, опинилася в селі Чернещині, тут сталася велика трагедія — смерть від холери матері і двох дітей. Батько залишився лише з одним сином Василем.

Спочатку Василь навчався в **Полтавській духовній семінарії**, а потім продовжив освіту в **Харківському ветеринарному інституті**. Працював ветеринарним лікарем, видав популярний посібник з ветеринарії.

Полтавська духовна семінарія

Харківський ветеринарний інститут

Під час революції у 1917 – 1919 рр. підтримував борців за незалежність України. Писав у газетах «Рада», «Хлібороб», «Засів», був редактором у видавництві «Час», редагував журнал «Книгар», що виходив у Києві.

Редакція газети “Рада”

1919 року В. Королів-Старий був відряджений з дипломатичною місією УНР до Праги, де й залишився емігрантом. Там познайомився з молодого вчителькою на ім'я Кармен - Альфонса – Фернанда – Естрелья – Наталена, закохався й одружився з нею. Для нас вона є відомою українською письменницею **Наталеною Королевою**. До речі, до писання українською мовою молоду дружину надихнув саме В. Королів – Старий.

Наталена Королева

Майже чверть століття Василь Королів – Старий прожив за межами України. Долю чоловіка розділила і його дружина Наталена. Вони обоє завершили свій життєвий і творчий шлях у місті Мельнику (Чехія), він – 11 грудня 1943 року, вона – 1 листопада 1966 року.

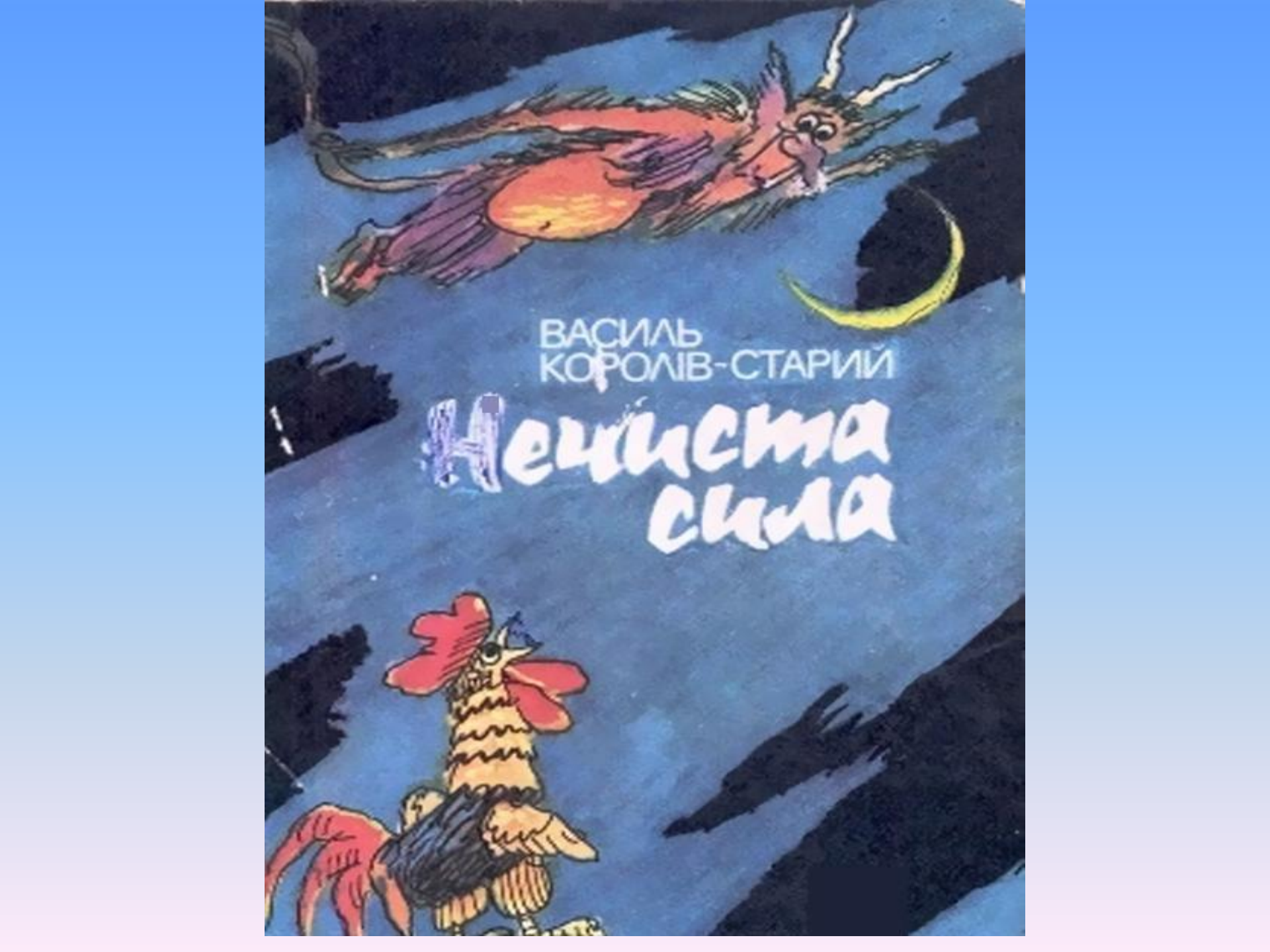

Подебради. Карлові Вари

З-під пера В. Королева – Старого вийшли художні твори: роман «Хмелик», збірка казок «Нечиста сила», п'єси – казки «Русалка – жаба», «Лісове свято».

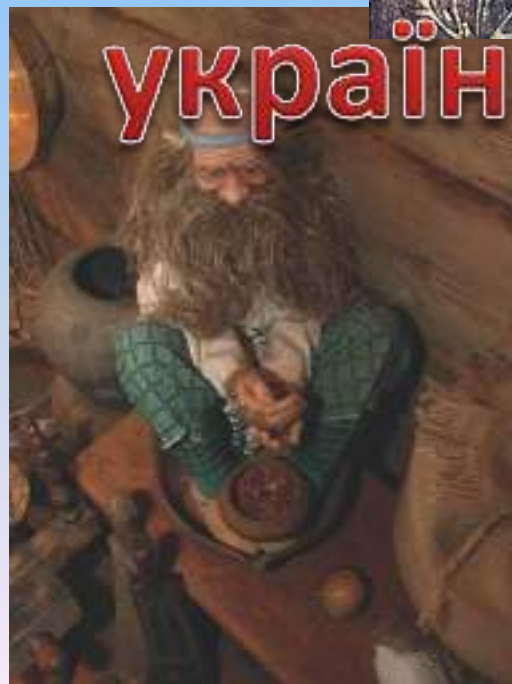

*Хай правда по світу полине,
Щасливі най будуть всі люди...
Звідціль, з чарівної Вкраїни,
Хай радість розійдеться всюди!*

The background of the entire image is a stylized illustration. At the top, a winged, horned creature with a large orange belly and purple wings is flying across a dark blue night sky. A yellow crescent moon is visible to its right. Below the creature, the title text is centered. At the bottom, a rooster with a large red comb and wavy yellow feathers is shown from the back, looking towards the creature. The landscape is dark and silhouetted.

ВАСИЛЬ
КОРОЛЬ-СТАРИЙ

Нещиста
сила

Фантастичні істоти української міфології

Блуд

Може прибрати вигляду птаха, панії, чоловіка, кота, пса, світла. Найчастіше «чигає» на подорожнього на роздоріжжі. Вчепившись у людину, Блуд водить її до повного знесилення на одному місці або заводить у болото, воду чи іншу прірву. Зникає Блуд (розсіюється) після того, як проспівач півень.

Відьма

— та, що вміє чаклувати, здатна перевтілюватися в якогось звіра чи предмет, а також літати на мітлі, кочерзі, тварині чи людині.

Вовкулака

- незвичайна, напівфантастична істота. Живе у сім'ї, як звичайні люди, і лише в певний час, найчастіше вночі, перетворюється у вовка, а вдень знову набуває звичного вигляду.

Водяник

— володар ставків, водоймищ, старшує над русалками та опікується рибами. Живе він у вирах річок, коло млинів.

Дідо (Капуш)

Живе у кущах бузини, поблизу хати, має добродушну вдачу. Усе знає про природу: звірів, птахів, рослини. Але свої знання передає лише обраним.

Домовик

– найдавніший демонічний образ у багатьох народів. Це аж ніяк не злий дід, а справжній хатній бог, охоронець домашнього вогнища та родинних святинь.

Крім Домовика, українська демонологія розрізняє ще й дворового духа – Дворянина (Стиригу) – повелителя худоби та всього господарства.

Вважаючи Домового за члена своєї родини, люди віддавали йому належну шану: під Новий рік влаштовували “весілля” печі; при переїзді до нової оселі запрошували з собою; брали для нього хлібну лопату або помело. Молода, вперше приходячи в дім, приносила Домовикові чорного півня – своєрідну жертву для хатнього бога.

Злидні (нещастя)

— уособлення недолі, біди. Найчастіше народна уява змальовувала Злиднів у вигляді дідків-жебраків або маленьких, ненаситних, невиразно окреслених істот. Ховаються вони в хаті під піччю. Вважалося, що де поселяться Злидні, там надовго запанує крайня бідність.

Лісовик

— господар лісу, охороняє звірів від хижаків, мисливців, різних небезпек. Він пасе свою череду – вовків, зайців, оленів – і полюбляє жартувати над людиною: відбере в неї пам'ять – і людина заблукає в лісі, а лісовик радіє, гучно сміється і плескає в долоні. А втім, його витівки не злі й рідко коли закінчуються драматично.

Мавка

– подібна до русалки. Живе в річках або водоймах, виходить на берег тільки вночі, приманює хлопців своєю незвичайною красою, потім перетворюється на стару страшну бабу. Від русалок мавки відрізняються іншим волоссям. Вони бувають і лісові.

Потерчата – душі дітей, які померли нехрещеними і стали болотяними вогниками.

Русалка

– один з найкolorитніших персонажів української демонології, уособлення небезпечної водяної стихії. За повір'ям – русалки – молоді вродливі дівчата, котрі живуть на дні річок. Уночі, коли сходить місяць, вони виходять на берег, чешуть своє довге зелене волосся і водять хороводи, чудовим співом заманюють юнаків та дівчат, затягують їх у воду і залоскочують. Русалками ставали дівчата, які втопилися. Інші русалки живуть у полях та лісах, де полюбляють гойдатися на гілках дерев. А ще русалка (мавка, майка) – діва води, згідно з іншими переказами, дружина водяника. Риб'ячого хвоста не має, вночі разом з подругами хлюпається у воді, сідає на колесо млина, пірнає. Русалки безтілесні і не віддзеркалюються у воді, вони можуть одружуватися зі звичайними чоловіками, проте ці шлюби завжди не щасливі.

Хуха

– міфічна істота, пухка, як мох. Інколи хухи з'являлися перед очима людей. Як описує Королів-Старий, вони мали довгу вовночку, що, мов шовком, вкривала все тільце, і тільки мордочка була голенька й нагадувала садову жовто-фіалкову квіточку – братки. Люди згадують цю міфічну особу, коли, зробивши якусь нележку чи важливу справу, добре натомившись, полегшено зітхають: “Хух!”

«Ми, люди, всіх хух звемо просто хухами, так само, як і вони кажуть на всіх нас просто люди. А тим часом хухи бувають різні. Ті, що живуть у лісі, звуться лісовими; ті, що по проваллях та скелях, - печерницями; що понад річками та озерами, - очеретянками; ті, що у високій траві та бур'янах, - бур'янками. Бувають ще степовички, байрачні, левадні. Тільки немає болотянок, бо всі хухи, як котики, не люблять вогкого».

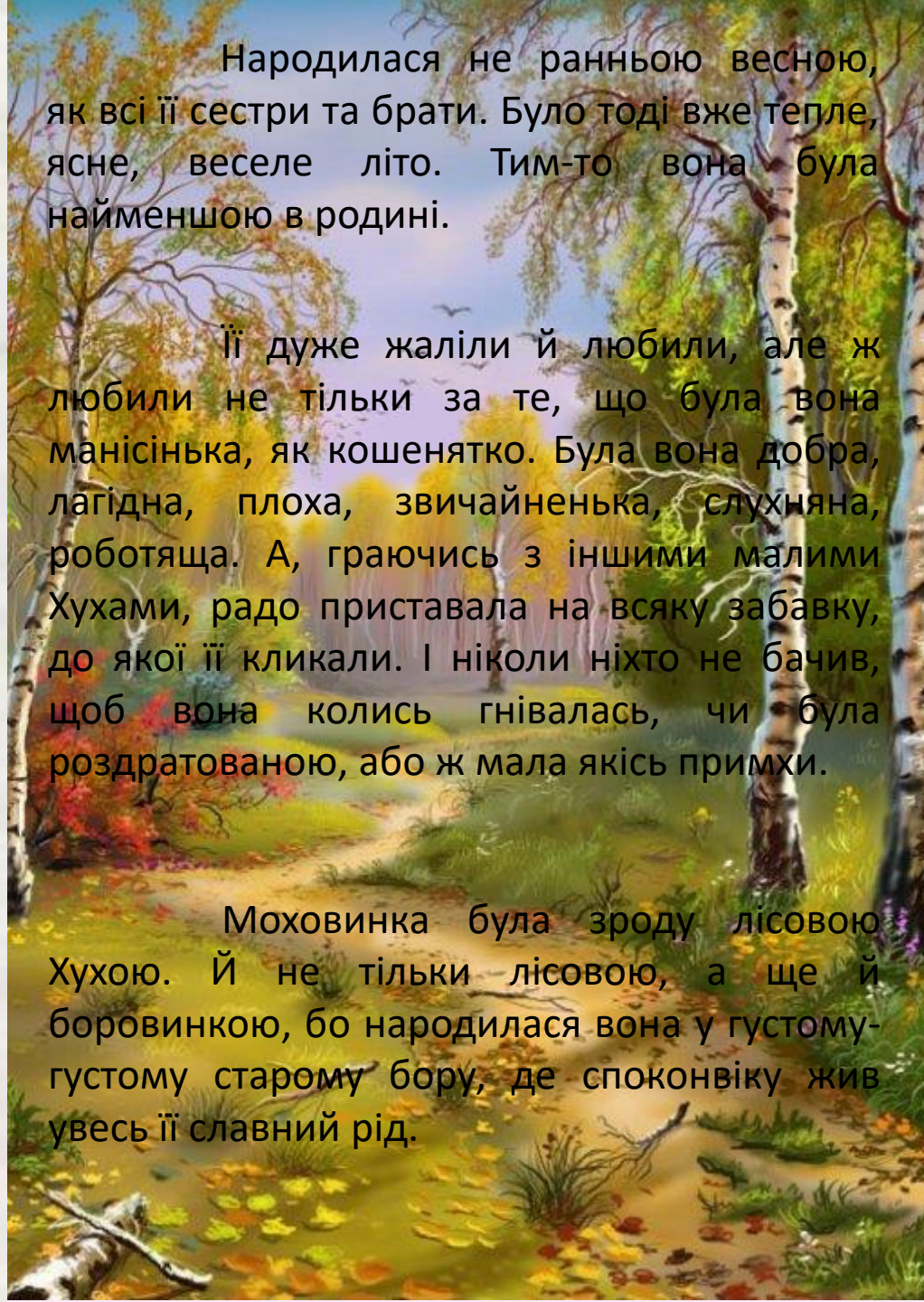
В. Королів – Старий “Хуха Моховинка”

Народилася не ранньою весною, як всі її сестри та брати. Було тоді вже тепле, ясне, веселе літо. Тим-то вона була найменшою в родині.

Її дуже жаліли й любили, але ж любили не тільки за те, що була вона манісінька, як кошенятко. Була вона добра, лагідна, плоха, звичайненька, слухняна, роботяща. А, граючись з іншими малими Хухами, радо приставала на всяку забавку, до якої її кликали. І ніколи ніхто не бачив, щоб вона колись гнівалася, чи була роздратованою, або ж мала якісь примхи.

Моховинка була зроду лісовою Хухою. Їй не тільки лісовою, а ще й боровинкою, бо народилася вона у густому-густому старому бору, де споконвіку жив увесь її славний рід.

Портрет - опис зовнішності персонажа в художньому творі.

«Була вона й сама пухка, як мох. Мала довгу вовничку, що, мов шовком, вкривало все її тільце. Сама тільки мордочка була голенька й нагадувала садову жовто-фіалкову квіточку — "братики". Та були ще в неї голенькі зісподу, рожеві лапки.

Як і всі інші Хухи, Моховинка так само мала мінливу вовничку, яка враз сама собою робилася того кольору, що й ті речі, біля яких бувають Хухи. Моховинка найчастіше була зеленою, бо рідко відбігала від своєї зеленої хатки. Але ж коли вона бігала по соснових старих глянцях, що лежали на землі, то ставала такою ж рудувато-червоною, як вони. Біля потоку була вона блакитною, як вода, на піску — жовтою, як пісок, між кущами шипшини — рожевою, на вересі — фіалковою, на снігу ставала білою».

М -

О -

Х -

О -

В -

И -

Н -

К -

А -

ЗЛО

ДОБРО

Хухи не потребують подяки. Вони роблять добро з повинності. Але ж на пам'ятку цього дня я б просила в тебе ось про що. Не забудь, що ти обіцяв, коли вже замерзав у заметі. А по-друге, розкажи людям, що з тобою трапилось. А тепер ходи здоров!..

А дід щасливо дійшов до своєї хати і з того часу почав переконувати і дітей, і дорослих, що не слід боятися маленьких, добрих і гарнесеньких хух...

Продовжіть речення:

*«У творі злим був дід, тому
що ... ,
а в реальному житті злими
бувають люди, коли ...*

An artistic illustration of a hand holding a bright sun. The hand is rendered in warm, orange-brown tones with visible brushstrokes. The sun is a vibrant yellow with radiating lines, creating a halo effect. The background consists of soft, blue and white brushstrokes suggesting water or a sky. The text is overlaid on the sun and hand.

**у природу
йди з добром**

Домашнє завдання:

Написати твір – роздум «Добро перемаже зло, якщо...» або розпитати у дорослих, яких міфічних істот вони знають, записати їхні розповіді, намалювати до записів ілюстрації.

**Дякую вам за урок
та бажаю добра й миру.**

